

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема: «Файлові менеджери. Програми Провідник і Total Commander»

Мета: Уміти користуватися програмами Провідник (Explorer) і Total Commander для огляду файлової структури, запуску програм; виконувати дій з файлами, папками та їхніми групами.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Файловий менеджер — комп'ютерна програма, що надає інтерфейс користувача для роботи з файловою системою та файлами. Він дозволяє виконувати найчастіші операції з файлами: створення, відкриття/програвання/запуск/перегляд, редагування, переміщення,

перейменування, копіювання, вилучення, зміну атрибутів та властивостей, пошук файлів та призначення прав. Крім основних функцій, багато файлових менеджерів включають ряд додаткових можливостей, наприклад роботу з мережею, резервне копіювання, керування принтерами і т. д.

Приклади файлових менеджерів:

Провідник Windows (англ. Windows Explorer) — вбудований у операційну систему Windows

FreeCommander — досить непогана безкоштовна заміна стандартному провіднику Windows.

Unreal Commander — безкоштовний файловий менеджер з двопанельним інтерфейсом, можливістю доступу до мережевих ресурсів і безліччю інших можливостей.

xplorer2 lite — потужний файловий менеджер для домашнього використання з широкими можливостями.

XYplorer — потужний файловий менеджер з підтримкою вкладок і потужним пошуковим механізмом.

TeraCopy — компактна програма для копіювання та переміщення файлів з максимальною швидкістю.

Total Commander — популярний файловий менеджер з практично всіма необхідними для таких програм функціями.

ViewFD — безкоштовний компактний файловий менеджер, з широкими можливостями подібними до популярної програми Total Commander.

FAR Manager — безкоштовний файловий менеджер, що дозволяє переглядати файли і каталоги, редагувати, копіювати і перейменовувати файли...

Tweak Total Commander — програма предназначена для тонкої настройки Total Commander (более 65 опций) без редактирования вручную его INI файлов.

FAR Power Pack — інсталятор в комплекті якого йде файловий менеджер Far та комплекс обраних плагінів, макросів та інших додаткових утиліт.

X-plore — найбільш зручний на сьогоднішній день файловий менеджер для смартфонів.

Програма Провідник (файл explorer.exe, рис. 1) призначена для навігації (подорожі) файловою структурою і виконання дій з її об'єктами: копіювання, переміщення, перейменування, відшукування файлів і папок тощо.

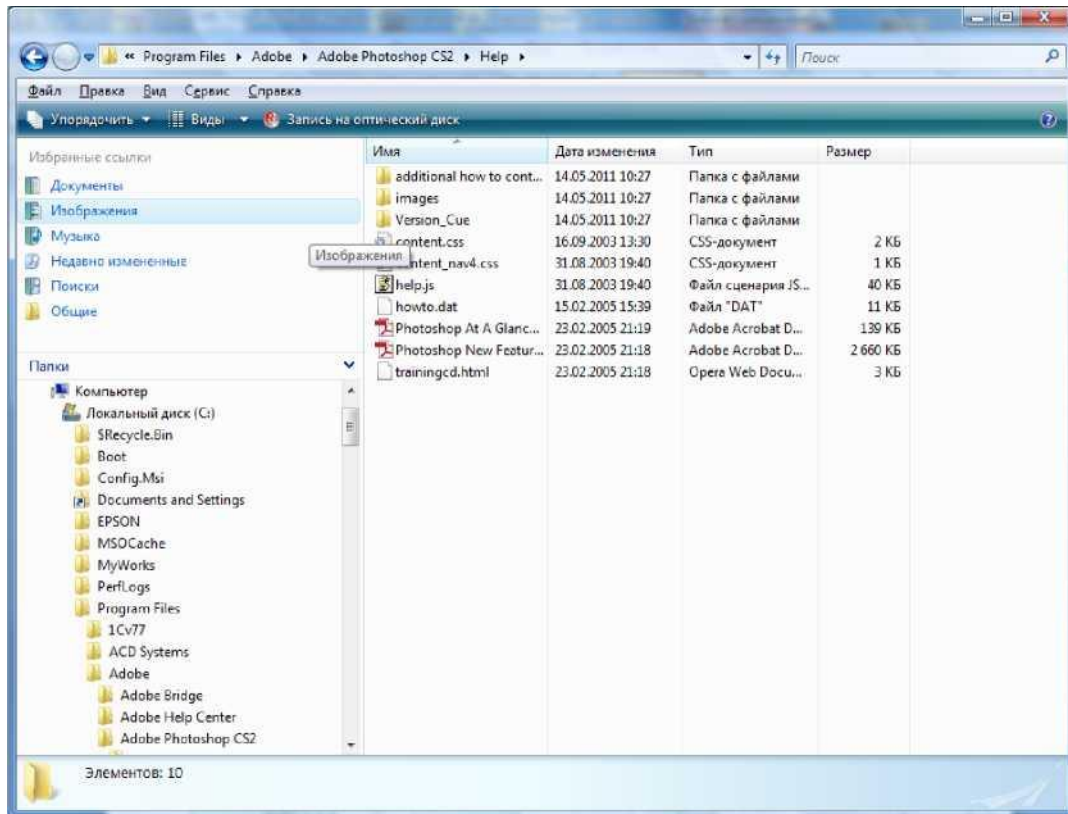

Рис. 1. Вікно програми Провідник

Вікно складається з двох головних частин: дерева папок ліворуч і робочого поля зі змістом активної папки праворуч. Додатково можна увімкнути панель інструментів і рядок статусу. Панель інструментів користувач може налаштовувати на свій розсуд, додаючи за допомогою команди ВИГЛЯД нові кнопки, але на навчальних комп'ютерах ми не рекомендуємо це робити.

Програма дає змогу переглядати вміст папок, відкривати будь-яку папку і виконувати дії з її вмістом: запускати програми, переміщати, копіювати ярлики, файли, інші папки тощо.

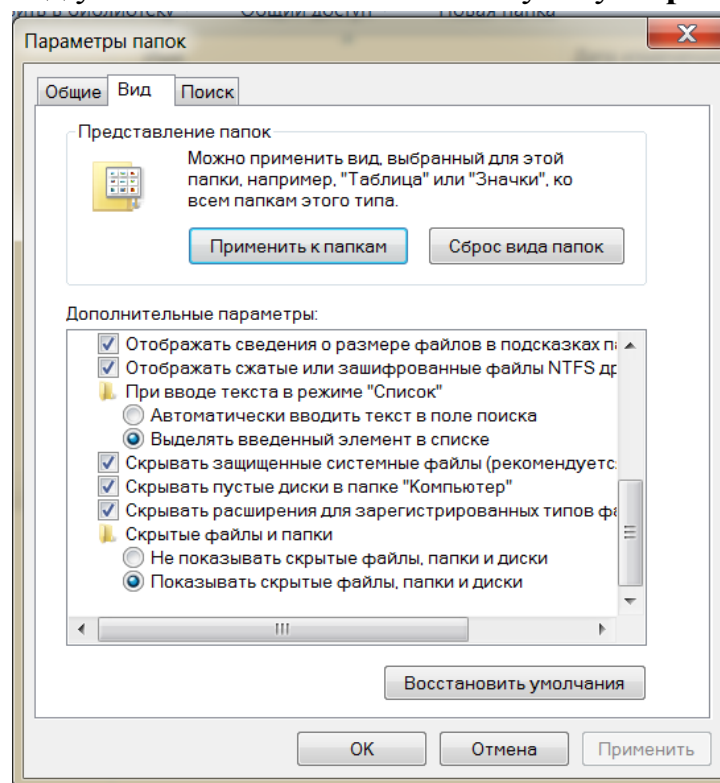
Навігація файловою структурою. Щоб розкрити і переглянути вміст будь-якої закритої папки, потрібно або клацнути один раз на її значку на дереві (тобто у лівому вікні), або клацнути двічі на значку потрібної папки у правому вікні. Таким способом, наприклад, готують папку-сервер, яка містить об'єкти, що пересилатимуть у папку, яку називатимемо клієнтом.

Розглянемо, як готують папку-клієнт до приймання об'єктів. Перед назвою папок на дереві може бути позначка «+» чи «-». Відсутність позначки свідчить про те, що папка порожня або містить лише файли. Позначка «+» означає, що папка закрита і ній є інші папки. Щоб побачити структуру цієї папки у вигляді гілки дерева, потрібно клацнути на позначці «+». Щоб згорнути гілку дерева, слід клацнути на позначці «-». Клацаючи на цих позначках, отримують доступ до певної папки. Тепер потрібні файли чи папки можна вибирати і перетягувати з папки-сервера у правому вікні на піктограму папки-клієнта, що є на дереві у лівому вікні. Папку-клієнт під час цього процесу відкривати не

потрібно. Якщо це необхідно зробити, то слід викликати контекстне меню потрібної папки і виконати команду Відкрити.

Файлова структура є багаторівневою. Найвищим рівнем є робочий стіл, який містить папки «Мій комп'ютер», Кошик тощо. На рис. 1 показано декілька рівнів файлової структури диска C:\ Якщо клацнути на піктограмі папки Program Files, на її назві чи позначці « + », то вміст папки відобразиться у правому вікні, а у лівому отримаємо структуру папки.

Навігація у правому вікні здійснюється методом клацання на папках для руху вниз по структурі або на кнопці **Вгору** на панелі інструментів для руху вгору. Вигляд значків тут можна змінювати на малі, великі, на таблицю. Назви файлів можуть відображатися з розширеннями або без них. Деколи це викликає незручність. Щоб розширення (**bat, com, exe, txt тощо**) подавались на екран завжди, потрібно зняти передостанній прапорець на закладці **Вид** у вікні **Свойства папки...** пункту **Сервис(рис.2)**.

Щоб у правому вікні побачити головні властивості об'єктів (назву, тип, обсяг, дату внесення останніх змін, дату створення, атрибут, власника, автора, тему, категорію тощо), піктограми слід подавати у вигляді **таблиці**. Сукупність властивостей, які відображатимуться, можна підібрати за допомогою команди **Таблица** з пункту **Вид** головного меню програми. Щоб при новому відкритті вікна настройки відображення збереглися, потрібно в цьому ж вікні натиснути кнопку **Применить к папкам**. Якщо об'єктів багато, їх варто впорядковувати (за іменем, обсягом, датами, власниками, авторами тощо). Щоб впорядкувати об'єкти за зростанням значення деякої властивості, у її заголовку треба клацнути мишею. Щоб упорядкувати в зворотному напрямку, слід клацнути ще раз.

2. **Дії з об'єктами та їхніми групами.** Переміщати, копіювати, вилучати можна один об'єкт або групу об'єктів. *Групу* утворюють способом виокремлення об'єктів, клацаючи мишею на назві в режимі натиснутої клавіші **Ctrl**.

Виокремити (об'єднати в групу) всі об'єкти можна за допомогою комбінації **Ctrl+A**.

Щоб виокремити об'єкти від першого до заданого, достатньо клацнути мишею над першим і останнім у режимі натиснутої клавіші **Shift**.

Дії копіювання і переміщення об'єктів можна виконати двома головними способами:

1) за допомогою буфера обміну, використовуючи меню програми, панель інструментів чи комбінацій клавіш; 2) методом перетягування піктограм об'єктів.

Використання буфера обміну. Розглянемо три важливі комбінації клавіш, які можна використовувати в різних програмах:

- ♦ **Ctrl+X** — забрати вибрані об'єкти в буфер обміну;
- ♦ **Ctrl+C** — копіювати вибрані об'єкти в буфер обміну;
- ♦ **Ctrl+V** — вставляти зміст буфера у потрібне місце.

З методом перетягування ви знайомі. Цей метод рекомендують застосовувати і в програмі Провідник. Зазвичай вибрані об'єкти із заздалегідь відкритої папки-сервера перетягують у папки, що є на деревоподібній лівій частині вікна, користуючись смугою вертикального прокручування для відшукування папки-клієнта.

3. Програма Total Commander. *Total Commander* (TC) — це програма для виконання дій над об'єктами за допомогою вікон двох папок (зокрема, дисків), одне з яких є активним (віddaвачем, сервером), а інше — пасивним (приймачем, клієнтом). Раніше ця програма називалася *Windows Commander*. Для TC збережені головні принципи роботи, характерні для програм з двовіконним інтерфейсом (Norton Commander, FAR тощо).

Розглянемо вікно програми TC. Воно містить меню, панель інструментів, два робочі вікна (які називають панелями) з рядками заголовків, засоби для активізації дисків, вертикальні смуги прокручування, рядок статусу, командний рядок, рядок функціональних клавіш.

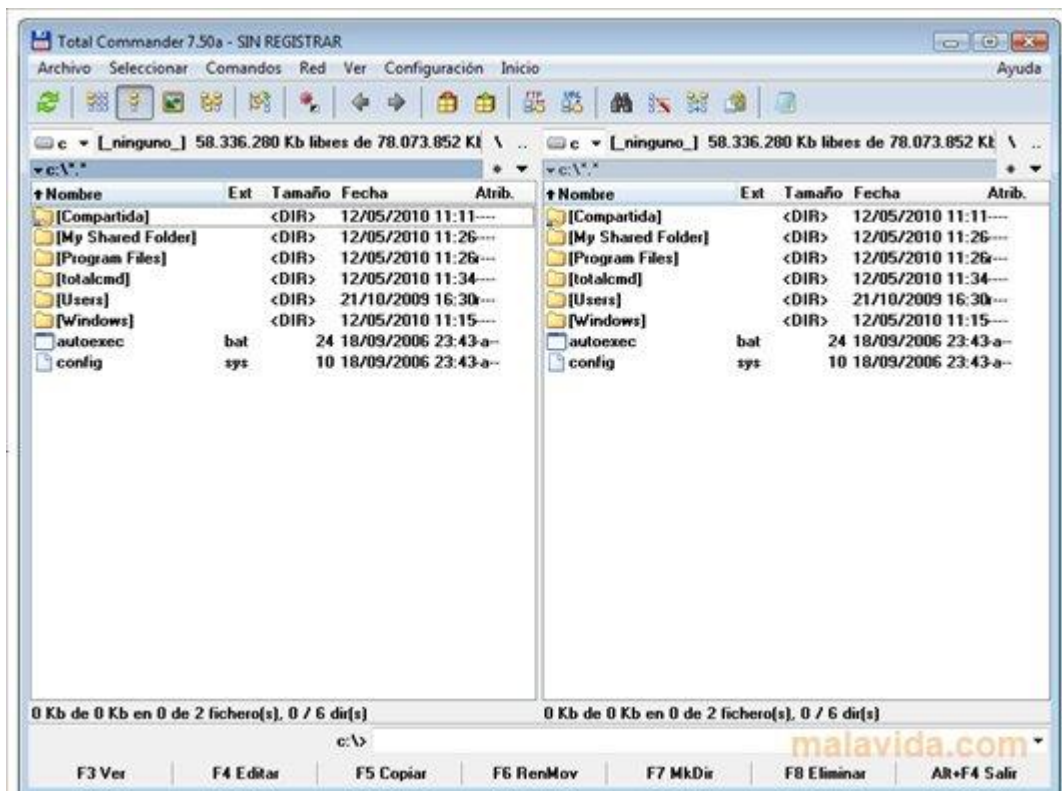

Рис. 3. Вікно програми Total Commander (Windows Commander).

Одне з робочих вікон (наприклад ліве) є активним, інше — активного вікна:

- 1) наявність ледве помітної пунктирної рамки для виокремлення об'єктів;
- 2) відображення активного шляху перед командним рядком;
- 3) виокремлення заголовків

За допомогою ТС особливо зручно:

- ◆ візуально шукати папки і файли;
- ◆ упорядковувати назви файлів і папок;
- ◆ переглядати файли (F3);
- ◆ створювати (Shift+F4) і редагувати (F4) текстові документи;
- ◆ копіювати (F5);
- ◆ переміщати чи перейменовувати об'єкти (F6);
- ◆ створювати папку (F7);
- ◆ вилучати об'єкти (F8);
- ◆ архівувати, розархівовувати файли;
- ◆ запускати програми на виконання тощо.

Щоб відкрити папку, слід клацнути на ній двічі, а щоб закрити (піднятися на рівень угору), слід клацнути на значку, який має вигляд двох горизонтальних крапок.

Програма має багатомовний інтерфейс, зручну панель інструментів, що дублює команди меню і дає змогу швидко запускати часто вживані програми, а також звичний для користувачів з досвідом рядок функціональних клавіш F3-F8. За допомогою команд головного меню файли можна архівувати, поділяти на частини, шифрувати і розшифровувати, групувати, надавати права доступу тощо.

Хід роботи:

Увага! Під час роботи з комп'ютером дотримуйтеся правил безпеки та санітарно-гігієнічних норм.

На робочому диску повинна бути папка групи, а в ній — власна папка. Використовуючи програму Провідник, власну папку потрібно наповнити копіями будь-яких шести об'єктів, упорядкувати їх і перемістити в папку A1. Використовуючи програму ТС, слід наповнити папку B2, створити і наповнити папку Звіт4, застосувати архіватор і наповнити власну папку. Слід скурпульозно дотримуватись ходу роботи, щоб результат відповідав еталону.

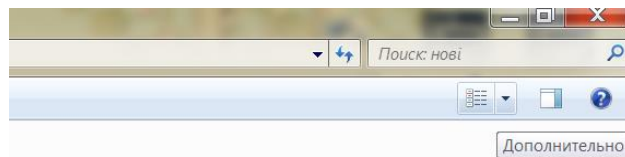
1. Запустіть програму Провідник.
2. Перегляньте дерево папок, знайдіть і відкрийте «Мій комп'ютер», диск C:, папку Temp.

Перепишіть назви і властивості трьох об'єктів у звіт, задавши вигляд значків Таблиця.

3. Перегляньте дерево, щоб знайти і відкрити папку «Документи»
4. Виберіть чотири будь-які піктограми з цієї і скопіюйте їх у власну папку способом перетягування піктограм.
5. Скопіюйте ще дві піктограми з папки «документи» чи іншої папки у власну папку, використовуючи буфер обміну.

Виберіть файли у папці і скопіюйте їх у буфер обміну засобами меню програми Провідник (пункт Копіювати). На дереві папок клацніть правою клавішею миші на назві особистої папки (можете її відкрити, а можете і не відкривати) і вставте в неї вміст буфера обміну командою меню Вставити.

6. Упорядкуйте назви піктограм у власній папці в алфавітному порядку. *Перепишіть упорядковані назви у звіт.*

7. Упорядкуйте назви файлів в особистій папці за обсягом (Размер), а потім за датою останніх змін (Дата).
8. Створіть у власній папці таку структуру папок:

9. Перемістіть піктограми лише файлів і ярликів із власної папки у папку A1.

10. Запустіть програму Total Commander.

Для запуску програми двічі клацніть на її ярлику. У безплатній демоверсії програми вимагається додатково клацнути на одній з трьох кнопок для запуску програми.

11. Активізуйте інше вікно.

Сусіднє вікно активізуйте клавішею Tab. Скористайтесь смугою прокручування, щоб переглянути вміст активної папки. *Перепишіть повну назву активної папки у звіт. На*

якому диску вона розміщена? Увімкніть україномовний інтерфейс програми.

Конфігурація => Налаштування: Мова => виберіть мову з меню.

12. Дослідіть кнопки панелі інструментів ТС.

Наведіть вказівник миші на кнопки панелі інструментів, зачекайте мить до появи пояснень призначення кнопки. *Перепишіть призначення кнопок у звіт.*

13. Дослідіть кнопки панелі інструментів Повно, Коротко.

Натисніть на них і спостерігайте за змінами подання інформації в активному вікні власної папки.

14. Дослідіть кнопки панелі інструментів для впорядкування файлів За іменем, За розширенням, За обсягом, За датою. Натисніть на них і спостерігайте за змінами розташування назв піктограм у вікні.

15. Створіть у власній папці папку з назвою Звіт3. Активізуйте в одному з вікон робочий диск, знайдіть і відкрийте власну папку. Для створення нової папки натисніть на клавішу F7 на клавіатурі чи клацніть на її кнопці (F7 СоздДир) у вікні. Введіть назву Звіт3 і натисніть на кнопку ОК.

16. Знайдіть і відкрийте папку A1 і скопіюйте її вміст у папку Звіт3.

Спочатку у сусідньому вікні відкрийте папку Звіт3. Файли в A1 виокремлюють клацанням миші з натисненою клавішею Ctrl або клавішею Insert. Копіювання — F5.

17. Перемістіть вміст A1 в B2. Переміщення — F6.

18. У папці Звіт3 створіть ще текстовий документ, давши йому назву Звіт, з текстом-відповіддю на одне будь-яке контрольне запитання. Спочатку активізуйте папку Звіт3, виконайте Shift-F4 для виклику редактора Notepad вперше. Набравши текст, не забудьте закрити вікно текстового документа зі збереженням.

19. Зархівуйте файли у папці Звіт3 одним із доступних про грамі ТС архіваторів. Спочатку файли об'єднайте у групу. Архів помістіть у папці Звіт3.

Архів — це файл, в який у стисненому вигляді поміщають інші файли. Варто, щоб у сусідньому вікні була відкрита та ж сама папка Звіт3. У цьому разі архів поміщатиметься сюди автоматично. Виберіть групу файлів => Файли => Архівувати (pack) файли => виберіть архіватор Zip, Rar тощо => Змініть назву архіву із зазначенням шляху або погодьтеся з тою, що запропонує програма у діалоговому вікні, якщо папка Звіт3 була відкрита заздалегідь => ОК. *Перепишіть у звіт назву файлу-архіву і його обсяг. Куди програма помістила файл-архів?*

20. Відшукайте файл-архів (візуально, за іменем чи датою створення) і перемістіть його у власну папку.

21. Розархівуйте архів у власну папку. Корисно, щоб в обох вікнах була відкрита власна папка. Виберіть файл-архів => Файли => Розархівувати (unpack) файли => Зазначте шлях до власної папки, наприклад D:\Прізвище, або погодьтеся з тим, що запропонує програма => ОК. *Куди програма помістила розархівовані файли?*

22. Вилучіть файл-архів. Виберіть назву файлу і натисніть клавішу Delete або F8.

23. Запустіть програму Провідник і продемонструйте викладачеві структуру і вміст власної папки.

24. Після закінчення роботи закрийте всі вікна.

Тестові завдання

Як називаються програми, за допомогою яких можна швидко орієнтуватися по файловій структурі диску та здійснювати операції з файлами та папками?

Операційні системи

Програми обслуговування дисків

Файлові менеджери

Програми резервного копіювання

Яким є шлях до файлу test.docx, який зберігається у папці Control кореневого каталогу диску C:

C:/Control/test.docx

C: Control\test.docx

C:\Control\test.docx

C:\ test \Control.docx

Для створення нової папки (каталогу) в ТС використовується функціональна клавіша:

F4

F8

F7

F2

Вбудований у Windows файловий менеджер називається (кілька відповідей):

Провідник

Windows File Manager

Total Commander

файл explorer.exe

Як представлені об'єкти на лівій панелі в ТС (кілька відповідей)?

Короткий формат

Коментарі

Повний формат

Дерево каталогів

Встановіть відповідність

(F5)

(F6)

(F7)

(F8)

копіювати;

переміщати чи перейменовувати об'єкти;

створювати папку;

вилучати об'єкти;

Встановіть відповідність

Tab

Shift-F4

Delete

активізує сусіднє вікно

виклик редактора Notepad вперше

Вилучити файл

Як за архівувати та розархівувати папку в програмі Total Commander?